

ZELE EN ZIJN BARGOENS

HET BARGOENS, dikwijls omschreven als geheimtaal van dieven, landlopers en rondtrekkende handelaars, is een zeer merkwaardig taalfenomeen. Dikwijls wordt Bargoens in één adem uitgesproken met Jan Praet, de bendeleider van Zeles meest bekende dievenbende. Maar er is meer.

OUDE ZELENAARS HERINNEREN zich nog levendig dat hun ouders kennissen hadden die nog Bargoens konden spreken, ze herinneren zich verhalen waarin 'duistere figuren' aan de toog van donkere cafés met hun Bargoens konden opscheppen, ze kennen mooie, oude Zeelse dialectwoorden die van het Bargoens afkomstig zijn. Zele heeft blijkbaar iets met het Bargoens.

DE TAAL IS NOCHTANS VER VAN ZELE ontstaan. Sinds de 5de eeuw zijn er Zigeuners op trektocht door Europa, maar vooral vanaf de 15de eeuw werden ze op grote schaal vervolgd. Groepjes zigeuners doken daarom onder en spraken een eigen taal.

Ook de joden leefden geïsoleerd van de plaatselijke bevolking. Omdat beide groepen vooral van handeldrijven leefden, vormden ze een 'sjacher' volkje dat in grote havensteden en op belangrijke markten te vinden was. Hun communicatie verliep via een speciaal taaltje dat vermoedelijk aan de oorsprong ligt van het Bargoens. Jiddische invloeden zijn in het Bargoens terug te vinden. Maar ook Spanjaarden, Oostenrijkers, Fransen, Duitsers enz. bepaalden een stukje van onze cultuur en lieten sporen na in het Bargoens.

BARGOENS IS DAAROM niet alleen in Zele of Vlaanderen, maar in grote

delen van Europa terug te vinden. Het is een boeiende taal, omweven met veel mysteries en gekoppeld aan een aantal dievenbendes, die momenteel weer op verschillende plaatsen wordt bestudeerd.

Het in Nederland gemaakte boek "De Geheimtalen" van J.G.M. Moormann is met zijn 863 bladzijden een standaardwerk geworden. Dichter bij ons doet Paul Van Hauwermeiren, vroeger directeur van het Provinciaal Hoger Onderwijs Gent, aan de hand van vele lijsten, een uitgebreide studie over de verschillende vormen van Bargoens.

HET ZEELSE BARGOENS, het Brieggade, krijgt van de meeste onderzoekers een bijzondere plaats. Nergens, behalve rond Zele, werd het Bargoens een echte spreektaal. Eerst waren het vooral leurders en bezembinders die in de omgeving van de Zeelse Gratiebossen woonden, die de taal spraken, maar later (rond 1830) werd ze algemeen gesproken in twee grote Zeelse wijken: de Kouter en de Zandberg. In 'Een Afel Zilse Woord'n' drukten we de "Parabel van de Verloren Zoon" af die in 1837 door professor Jan Courtmans in het Zeelse Bargoens werd vertaald en gepubliceerd.

Meer nog dan deze publicatie, bewijst de vertaling van het toneelstuk "Jelle en Mietje" (van Karel Broeckeaert) naar het Bargoens, dat die taal in Zele echt leefde. Die vertaling werd in 1841 in Gent uitgegeven (drukkerij van T. en D. Hemelsoet) en we mogen er van uitgaan dat, als een toneelstuk in het Bargoens vertaald en uitgegeven is, het toneelstuk dus ook echt werd opgevoerd. Er was dus een publiek dat, in het Bargoens, van een toneelstuk kon genieten.

OM DE WOORDENSCHAT van het Zeelse Bargoens terug samen te stellen, zijn er dus verschillende bronnen. We hebben de neergeschreven stukken Bargoens grondig onderzocht, maar ook de Zeelse bevolking heeft stevig meegewerkt. Hier en daar ontvingen we lijstjes met woorden en via Charles Rosseels konden we beschikken over een oud schriftje met bladzijden vol Bargoense

woorden. Het resultaat is verbluffend. We kennen momenteel meer dan 500 Bargoense woorden met vertaling. Daar kan je al een en ander mee gezegd krijgen.

IN HET LAATSTE DEEL van dit boek vind je eerst de woordenlijst Nederlands-Bargoens en daarna enkele bladzijden uit het toneelstuk "Ne Knul en een Gieëze" (Jelle en Mietje) met onderschriften. We besluiten met de woordenlijst Bargoens-Nederlands.

DE BARGOENSE WOORDEN in dit deel zijn neergeschreven volgens de spellingsregels die we ook voor het Zeels dialect gebruiken.

NEDERLANDS - BARGOENS**A**

aangeven	nekken
aansteken (kachel of vuur)	ruften
aantal	koeë
aardappel	freiter - kaddee - treiter
aardig	kieëweg
acht (telw.)	kacht
achterwerk	eis
affaire	pas
aflopen (van een waterpomp)	afritsen
afsnijden	priemmen
appel	pommerik
arbeider	traffakker
arduin	erterik
arm (bijw)	pover
arm (zn)	klamp

B

baan	voeë
baard	babberik
baas	grandegen bol
babie	pieper
bakker	oefteflikker
balk	sjoevver - steun
bang	peu
bargoens (van Zele)	brieggade
bed	bulst

beddegoed
bedelaar
bedorven
bedriegen
been (ledemaat)
beest
begrijpen
begroeten
bel

konverte
trasser
loenseg
bebekken - bedotten - betritsen
schreir
pietsjong
versteunen
slippen
klankoart

LIKKERT NE KIEËR ONDIE PUTTERIK...

bemerken	schoften
bende	koeë - opperik
berouw hebben	paf vjennen
bespieden	besjoeren
bespreken	betreuvelen
best	kieëwegst
bestelen	beschroeppen
betalen	beteunen - lammeren
beter	toffer
beteren	toffeeren
betoveren	bedotten
bewegen	loteren
beweren	kappen
bezien	besjoeren
bidden	nosteren
biechten - zijn biecht spreken	treuvelen (ou -)
biechtstoel	treuvelzitterik
bier	roeë
bijten	jappen
binden	kneuvelen
blaffen	pijpen
blij	kieëweg
blinde (zn)	knul zonder sjoerders
bloem	fleure
boer	bekker
boerderij	granze
bok	fopperik
boos	janneg - link
bord (om van te eten)	schavvieële
bordeel	trankekieëte
borreltje	foezzelken
borst (de - geven)	de tiette dokken

bos
boter
boterham
branden
brandstichter
breken
brengen
brief
broek
broer
brood
buiten
burgemeester
busselkind

outerik
smiekse
vinne
vuizen
vuizer
kasseeren
dulten - porren
pamperik
trui
frijre
oeft
operik
grandegen bol
pieper

C

café
centen

erre
anzen

D

dadelijk
dag
dagelijks
dansen
de brui geven aan
de geest van het kwaad
deken (beddegoed)
dertig (telw.)
deur
dief
dier
dievenleven

kanteg
lichterik
lichteriks
eppelen - flikkeren
nen trek slippen oan
de klakpielle van 't link
konverte
kerteg
porterik
bekser - pezer - schroepper
pietsjong
pezersvieëken

ding
doen
dokter
donderen
dood
doodsbed
doodslaan
doodsteken
doorn
dorp
dorst
dragen
drank
drie (telw.)
drinken
drollen (vlas spinnen)
dronkaard
dronken
droog
duisternis
duiten
duivel
duivels (bijv nw)
duivelsvrouw
duur

E

eeuwigheid
ei
eindigen
elf (telw.)
enkele

mandeering
flikken - kuchen - moddeeren
massjoeffel
roebbeldeboebbelen
kik - mol
kikkebulst
molkleunen
kikpieren
stekerik
viellazzje
buis
bullen - bulten - porten
buis
krei - troas
buizen - vlekken
vijlen
buisbalk - buiskinne
snul
sek
deumerik
anzen
koes - zwerterik
koezzen
koesmosse
kare - see

langen deumerik - langen dieperik
loezze
flikken
kelf
jetste

erf
eten (ww)

eten (zn)

F

fles
frak
frank (munt)
Frankrijk

granze
baffen - bekken - bieken - fretten -
schransen
bek - biek - fret

G

gaan
gaan (hoe gaat het met...?)
gat (kont)
gauw
gebeteren
gedaan
geest
gek (bijw.)
geld
gelegenheid (de - hebben)
geluk
gelukkig
gemeente
gendarm
gepraat
gerecht
gerucht
geschreeuw
getouw
gevangenis

klip - marrelzje - boettelzje
kazzjoelzje
kopken
't Kaits

fokken - tippelen
moddeeren
eis
viet
getoffeeren
debie
klakpielle
doddeg - maf
anzen - blik - poen - splent
zjap (de - moazen)
kantegeit
kieëweg
valleize
marserik - merserik - sjanterik
prul
sjamfoetters
gepreutel
gepijp
barron
pezerkieëte

geven

geweer

geweten (nw)

glas

glas (bier of jenever)

God

goed

goedkoop

goeie dag

graag

gracht

graf

grijpen

groep

groeten

grond

groot

grootmoeder

gulden (munt)

H

haan

haar (zn)

haas

hand

handschoen

hangen

hard

haren

hart

hebben

dokken - dzjokken - snukken -
steupen - stuipen

vlasserik

viekes nosterikken

klonkoart

krip

grandegen Bol - grandege Perre

kanteg - tof

kieëwege pas

kieëwege lichterik

kieëweg

dieperik

putterik

schroepen

opperik

slippen

erterik

grandeg

grantmeeken

fleur

schroffer

feun

langelepel

fieëme

fieëmdos

kuchen

link

feuven - ieëven

sangerik

moazen

heer	grandegen bol
heet	rufteg
heks	koesmosse
hel	grandegen dieperik
hemd	flokke
hemel	granderik - panderik
hen	schroffe
herberg	erre
hesp	d'amme
hoed	sjeuvel
hoeden (ww)	kieëweg besjoeren
hoedenmaker	sjeuvelflikker
hoefslag (van een paard)	terterik
hoer	tranke
hoeveel	kombjen
hof	opperik
Hollander	Allunker
hond	uiven
honger	schrans - smibbel
hoofd	bol
hooischelf	oeërik
hoop	opperik
hoort!	schoft ou!
horloge	monterik
horlogemaker	monterikflicker
hou je goed	moast kieëweg
houden	kneuvelen
hout	sjaffer
huilen	grannieëlen
huis	kieëte
huisgezin	kieëtekoeë
huishuur	blik

huiswerk
huwelijk
huwelijksfeest
huwelijksnacht
huwen

I

ik
ingieten
inschenken
instampen

J

ja
jaar
jenever
jong
jonge dochter
jongen
jongetje

K

kaas
kachel
kakelen
kakken
kalf
kameraad
kapel
kasei
kast
kat

kieëtegetraffak
sjankerik - spreink
spreifieëste
sjankendeumerik
sjanken - sprein

miechels
steupen - stuipen
steupen - stuipen
kasseeren

sijne - sijvies
antsjen
snaps
kanteg - kiets - klits
gieëze
knul
groeëken

jok
rufteflikker
gravvieëlen
bouteren
vourik
knul
sjanksken
erterik
oeftekieëte
marik

keel
kelder
keldervenster
kerk
kerkboek
kermis
kijk !
kijken
kijven
kind
kippenvel
kippenvlees
kleed
kleermaker
klein
kleren
klodden (van vlas)
klok
klomp
klop
knuppel
koe
koffer
koffie
koffiepot
koken
komen
koopwaar
kop
kopen
kopje
koterhaak

stroeëte
dieperik
dieperikfondoëesje
grandege kieëte - sjank
nosterik
kermoelzje
schoft ou !
sjoeren
boelzje flikken
piep
schroffekrie
schroffekrie
dos
dosseflikker
klits
dos - mondeerink
domst - femmink
monterik
trederik
kleun
steun
korrante
mandering
fee - ladderdedoeë - pardaf - poets
poets
poppelen
vjennen
sjachelink
bol
passen
sjolleken
mandeering

kou
koud
kous
kraai
kraaien (ww)
kraken
kruiwagen
kunnen
kusje
kussen (ww)
kwaad

didder
didder - froa
strempe
grazzjelle
gravvieëlen - grazzjellen
sukken
sjarrette
fokken
geulken
kieëweg flikken
doddeg - dotteg - janneg - link

L

laars
laat (hoe laat is het ?)
lachen
land
land (landschap)
laten
lawaai
lawaai maken
leggen
leiden
lelijk
lepel
leren
leurder
leute
leven (zn)
lezen
lichaam
licht

bot
loeter
michelen - schoenkelen
paie
operik
loppen
boelzje
boelzje flikken
dulten
lieën
dotteg - loens
lieëperik
kreuvelen
fokker
pierreggerik
vieken
nosteren
romperik
lichterik

liggen
lijf
linnen
lint
log
lompen
lopen
losbandig
losbandigheid
lucht
lucifer
luis

M

maan
maand
maandag
mager
maken
mama
man
meester
meid
meisje
melk
mes
mij
mijn (bez vnv)
mijnheer
moeder
moedigheid
molen

kuchen
romperik
linte
frulle
laf
domst
ritsen - tippelen
doddeg
doddegeit
uegerik
sjaver
griekse

blikkerinne
mense
loens lichterik
rank - sonker
flikken
meken
knul
bol
gieëze
gieëze
flens
vliemmerik
miechels
miechelze
massjoeffel
meken
pierregeit
mallunk

molenaar
mond
mooi
moordenaar
mossel

mallunker
geule - smoellement
kanteg - kieëweg
bokser - mollekleunder
moelle

MIECHELS PIEËF MIJNE VLIEMMERIK
I ZIJN STROEËTE ... MIECHELS
MOAST NE MOLLEKLEUNDER.

mosterd
muts
mutsaard

N

nacht
negen (telw.)
nemen
neus
net (bijw.)
niet
niets
nietwaar
noot

O

olielamp
omgaan
omgaan met
ondervinden
onsmakelijk
ontbijten
onze-lieve-vrouw
oog
ook
op (de wijn is op)
open veld
opendoen
opentrekken
openzetten
opheffen
opschik
opstaan

bijterik
bonnetsjen
sjouwer

deumerik
kegen
flikken - nekken
fliep
res
noppe
nen egel
nowwoar
kroukerik

sjandelle
pieëven
pieëve mi
knoeën
loenseg
schransen
grandege mosse
sjoerder
jeuk
debie
operik
opeluiren
opeluiren
opeluiren
opnekken
frullen
leveeren

ouders
oudst
oven
overvallen

P

paal
paard
pachthoeve
pakken
paling
pantoffel
pap
papier
paraplu
parapluverkoper
parket
pas (zn zoals stap)
pastoor
pastorij
paternoster
pijp
pissen
plaket
plezier
plezierig
politie
poort
pot (bier of jenever)
praten
prettig
priester

akes
kantegst
rufteflikker
overbommelen

steun
kavvalzje
kosse
flikken
ploempslinger
slonse
sjaf
pamperik
parlapper
parlappersjacheleier
plaffonker
schreir
preit
preiterei
nosterik
urren
flossen
plaffonker
pierreggerik
kanteg
sjamfoetters
grandege porterik
klip- krip
treuvelen
pierreg
preit

put
pyromaan

R

rammelen
rammeling
rap
regenen
rieken
rijk
rijkaard
rijkswachter
ring
roepen
roken
rover
rozenkrans
ruiken
ruzie

S

saus
schapevlees
schapraai
schelen
schelling (munt)
schieten
schijnen
schoen
schouw
schreeuwen
schrijven

putterik
vuizer

preutelen
kleun
vittig
ploempen
muffen
fok
fokkebol - splenterbol
marserik - merserik - sjanterik
ronderik
vlammen
smessen
bokser
nosterik
likkeren
boelzje

ladderik
schaffekrie
oeftekieëte
slippen
brak
vlassen
briellen
trederik
ruuftienne
pijpen
kriebbelen

schuur
sedert
seffens
slaan
slaan (van klok)
slachten
slag
slagen
slapen
slecht

slechtheid
smaken
snel
snijden
soldaat
solferstokken
speelman
spek
spelen
speurhond
spijten
spijtig
spinnen
spoedig
spoelen
spotten
spreken
springen
staaf
staan
stad

granze - grenzje
sichten
kanteg
baffen - boffen
kleunen
kiechten
baf - kleun
kleunen
luimen
doddeg- -dotteg - klits - link - loens
- rank
doddegeit
bekken
fokkeg
priemmen - vliemmen
sjievver
pelzje
pierebolle
pietsjoekrie
pieren - vijlen
moazerik
speten
doddeg
vijlen
fokkeg - vitteg
ritsen
muffen - schoenkelen
kabbieëlen - treuvelen
eppelen - ritsen
steun
kuchen
vijle

stakker	troeten
stampen	baffen
stap	schreir
steen	erterik
steken	nijpen - pieren - pieëven - slippen
steken (in de handen steken)	nekken
stel het wel	moast kieëweg
stelen	nichen - pezen - schroeppen
sterven	kikken - mollen - stikken
stil houden	kurt aan
stinken	muffen
stoel	zitterik
stoken	ruften
stoof	rufteflikker
stoot	baf
stoten	baffen
straat	ritserik - stranke
stro	pelsje
strozak	melis pelsje
stuiver	wietten
stuk	pjes
suikerspek	babbeleier
sukkelaar	troeten

T

tabak	smerl
tafel	berkielzje
tak	outeriksken
tand	bijter
tas (om uit te drinken)	sjolleken
teen	perfunkel
tegenslag	kletserik

tegenspoed
teljaar
tellen
terwijl
tien (telw.)
toelaten
toezenden
tong
tot inkeer komen
trap
trekken
troep
trouwen
tuimelen
twee
twintig (telw.)

U

uit
uur
uurwerk

V

vaarwel
vader
vallen
varken
varkensvlees
vastbinden
vechten
veel
veertig (telw.)

klitserik
schavvieële
kwikken
twent
kien
loppen - permenteeren
slippen
langerik
paf vjennen
travvalterik
luiren
koeë - opperik
sjanken - sprein
dommelen
deus
kunteg

debie
loeter
monterik

moast kieëweg
aken - peken
bommelen
pietsjoe - tsjeu - tsjuutten
pietsjoekrie
kneuvelen
kleunen
kanteg - kieëweg
kirtteg

venster	fondoeësj
vent	buik
ver	lens
veraf	lens
veranderen	sjanzjeeren
verbergen	nijpen
verdienen	mirrietteeren
verdienen (geld)	zuipen
verdragen	verbulten
verdrinken	verploempen
verhaaltje	kabbieëselken
verhalen (ww)	kabbieëlen
verheugen	schoenkelen
verhuren	verpassen
verjagen	sjassen
verkoop	sjachelink
verkoopster	sjachelasse
verkopen	sjachelen - verpassen
verkwisten	verspleiten
verlegen	peu
verliezen	kleiten - verluimen - verpleinen
vermorzelen	kasseeren
verstaan	versteunen
verstijven	kusselen
vertellen	kabbieëlen - treuvelen
vervloekt	vertossent
verwachten (een - verwachten)	grandeg fokken
vest	kazzjoelzje
vet	grasseg
vier (telw.)	kier
vijf (telw.)	kijf
vinger	fiëeme - flinker

vis
vlees
vloeken
vloer
vluchten
vlug
vodden
voet
vogel
volk
volkje
vork
vragen
vriend
vrij
vrijer
vrijheid
vrouw
vuil
vuur
vuurbrief
vuurpot

W

warm
water
wateren
waterhoen
weefgetouw
weg (bn)
weg (zn)
weggaan

zwummerik
krie
tossen
erterik
ritsen - schoeën
viet - vitteg
domst
terterik
vlieggerik
bucht - geschoor
bucht
forkerik
ranken
kieëwerik - knul
liebber
spreir
liebberik
gieëze - lijne - mosse
loens
ruft - vuizerik
vuispamperik
klipken

rufteg
ploemp
flossen
ploempschroffe
barron
debie - foeë
voeë
foeëfokken - ritsen - voeëfokken

wegnemen
weinig
wenen
wensen
wereld
werk

voeëflikken
klits
pijpen - pleuren
slippen
monderik
getraffak

MÏNE SANGERIK PARNAST FUR OU.

werken
werkvrouw
wet
weten
weven
weversbaas
wieg
wiegen
wijn
winkel
winnen
winst
winter
wisselen
wit
wit brood
wortel
wringen

Z
zaag
zaakje
zagen
zak
zak (van een jas)
zakdoek
zee
zeggen
zeker
zes (telw.)
zestien (telw.)
zetten

traffakken
traffakmosse
nosterik
knoeën
sniekken
sniekkersbol
mandeering
schonkelen
kleieren
battaar
zuipen
zeup
diddrik
sjanzjeeren
blank
blanken oeft
karroete
droan

figgel
pas
figgelen
melis
possje
snekker
grandege ploemp
kabbieëlen
sijne - sijvies
kes
kestien
doeën

zeven (telw.)	keven
zich neerzetten	droan (ou -)
zie !	schoft ou !
zieden (van water)	poppelen
ziek	mallinger
ziekenhuis	mallingerkieëte
ziek zijn	mallingeren
zien	sjoeren - spannen
zijn (hoe is het met...?)	moddeeren
zijn (ww)	moazen
zingen	parnassen
zitten	kuchen
zoenen	kieëweg flikken
zolder	uegerik
zomer	rufterik
zon	lichterik
zondag	grandege lichterik
zonderling (bijw.)	doddeg
zoon	knul
zot (bijw.)	doddeg - maf
zuipen	buizen
zuiveren	mandeeren
zwart brood	zwerten
zweren	tossenen
zwijgen	smoezzen

JELLE EN MIETJE

***Gentsche vryagie door Karel Broeckaert (°1787 +1826)
Vermeerderd met eene navolging in het Bourgoensch.
vertaald in het Bargoens als
Ne Knul en een Gieëze***

Enkele fragmenten

Nabeschouwingen bij een trouwpartij

Mietje: Sjoert, Jelle, a moazdegen ei zuuveel splent as ter in de grandege ploemp ka kuchen, ei en zou bei miechels nog nie meuge vjenn'n.

Kijk, Jelle, al was hij zo rijk als de zee diep is, ik zou hem nog niet willen.

Dien dodderik, die loense knul, dien 't aal i zijn geule zou droan, edde gei die loenserikgeknoeët ?

Die slechterik, die lelijke vent, die alles door zijn strot zou duwen, heb jij die lelijkerd gekend?

Jelle: Edde gesjoert oe dat tie pietsjoe kan buizen ?

Heb je gezien hoe dat varken kan zuipen ?

Mietje: E wa fur nen dodderik da tsje moast as tsje gebeuzen eet ?

En hoe losbandig hij is, als hij gezopen heeft ?

Jelle: Zijn mosse moet wel kanteg moazen; ei treuvelden aal da loens moast, e ze kabbeëld'n nen noppe.

Zijn vrouw moet wel braaf zijn; hij sprak niets dan lelijke woorden, en zij zei niets.

Mietje: Sijne, en da op den iste lichterik da se gesjankt moazden, doar alle klits geschoor bei vjenden.

Ja, en dat op hun eerste huwelijksdag, terwijl al het jong volk erbij was.

Da moast loens as ter de piepen bei vjennen.

Dat is erg als de kinderen er bij zijn.

't Ka wel ne kieër dot' moazen in de kieëte, mor as er 't klits geschoor nen noppe van en sjoert, moast ta mor nen egel.

't Kan er al eens bovenarms op zitten in huis, maar als de jongeren er niets van zien, is dat nog niets.

Azzue meuge men da noeët nie flikken.

Dat mogen we nooit doen.

De moeder van Mietje betrapt haar dochter met Jelle

Moeder: Gieëze, as ge nog e woort tegen die knul treuvelt, of dat tsje nog nen trederik in de kieëte zet, kleun ek ou de schreirs van onder oun eis.

Meisje, als je nog een woord tegen die jongen zegt, of als hij nog een voet in huis zet, sla ik je de benen van onder je gat.

Mietje: Moar meken, wa moddeert er ?
Maar moeder, wat is er ?

Moeder: En treuvelt nen noppe. Woar moaze miechels slonzen ?
Miechelz en fokt uit te kieëte ne mieër.
Zwijg. Waar zijn mijn pantoffels ? Ik ga het huis niet meer uit.

Mietje: Miechelz en knoeët mor ieën'n. Kwets eet te marik den
ander'n op den uegerik nie gebult.
*Ik vind er maar één. Wie weet heeft de kat de andere niet op zolder
gesleept.*

't Meke fokten nor den uegerik.
De moeder trok naar de zolder.

Moeder: IJla ! Wa knoeët er dor onder den bulst ?
Hela ! Wie zit daar onder het bed ?

Aa knul, dodderik, luimer, g'ed ier lank genoeg gepiert.
Ha kameraad, schelm, deugniet, je spelletje heeft lang genoeg geduurd.

Sjoert te knul nou schoenkelen, 't es gelek ne maffen uiven.
Zie die jongen nu grimassen maken, 't is als een zotte hond.

Mor 't en za nie moaze gelek da ge peist, knul, g'en zul gei
miechels korrante mi te vou nie fokken.
*Maar 't zal niet aflopen zoals je denkt, kerel, je zal mij niet met de koe en
het kalf opscheppen.*

Genezing van wat echtelijk krakeel

Vrouw: Miechels gelueft dat tsj'ou malladegeit knoeët, treuvelde ze; en da 'k ou za keune kieëweg flikken.

Ik denk dat ik je ziekte ken, zei ze; en dat ik je kan genezen.

Mietje: Kunde da geflikt krijgen, 'k za ou kieëweg beteunen; treuvelden da pover mosken.

Als je dat voor elkaar krijgt zal ik je goed betalen, zei dat arm vrouwtje.

Vrouw: Sjoerde die marrelzje, die toar op d'oeftekieëte moast ?

Zie je die fles, die daar op de kast staat ?

Mietje: Kieëweg.

Heel goed.

Vrouw: Doar moas nen buiz in, die te loensegeit in een kieëte ka doe voeë ritsen, en aal de doddegeit tussen nen bol e zijn mosse kan doen oppaan, al moazdegent nen bol gelek ne pietsjoe.

Daar zit een drankje in, dat de verdorvenheid in een huis kan doen verdwijnen, en al het slechte tussen man en vrouw kan doen ophouden, zelfs al ware het een man als een varken.

Mietsje schoenkelden op die marrelzje e ze rankten oe da se de dieë buize moest.

Mietje lachte om die fles en ze vroeg hoeveel ze er moest van drinken.

Vrouw: Az oun bol in de kieëte vjent, buist er ten e klits klonkeriksken af, en aat ta in ou geule zu lank as ge kunt.

Als je man thuis komt, drink er dan een klein slokje van, en hou dat zo lang mogelijk in je mond.

Mietje: 'k Za der em ne gieële kleun inaan.
Ik zal het er een ganse tijd inhouden.

Vrouw: Nie te grandeg, mij kieëweriksken, begin mi een alf kot-
tierken; en ieër dat te marrelzje za uitgebeuze moazen, en zuld'
oun bol ne mieër knoeën.
*Niet overdrijven, vriendje, begin met een half kwartiertje; en voor de fles
zal leeggedronken zijn, zal je je man niet meer herkennen.*

Ge zul fokke gelek in d'iste lichterikke van ulder spreink, want
miechelz uert ta oun bol gieëne loenserik en es.
*Ge zult weer samen leven zoals tijdens jullie witte broodsweken, want ik
hoor dat je man geen slechterik is.*

De mosse steup eur een kripmarrelzje van die kieëwegen buis, en
dor edde, treuvelde ze, vur een gille mense.
*De vrouw gaf haar een kruikje van die goede drank, en daar kom
je, zei ze, voor een ganse maand mee toe.*

BARGOENS - NEDERLANDS

A

afritsen	aflopen (van een pomp)
aken	oud - vader
akes	ouders
Allunker	Hollander
antsjen	jaar
anzen	centen - duiten - geld

B

babbeleier	suikerspek
babberik	baard
baf	slag - stamp - stoot
baffen	eten - slaan - stampen - stoten
barron	getouw - weefgetouw
battaar	winkel
bebekken	bedriegen
bedotten	bedriegen - betoveren
bek	eten (zn)
bekken	eten (ww) - smaken
bekker	boer
bekser	dief - moordenaar - rover
berkielzje	tafel
beschroepjen	bestelen
besjoeren	bespieden - bezien
besjoeren (kieëweg-)	hoeden (ww)

beteunen	betalen
betreuvelen	bespreken
betritsen	bedriegen
biek	eten (zn)
biekken	eten (ww)
bijter	tand
bijterik	mosterd
blank	wit
blik	huishuur - geld
blikkerinne	maan
boelzje	lawaai - ruzie
boelzje flikken	kijven - lawaai maken
boettelzje	fles
boffen	slaan
bol	hoofd - kop - meester
bol (grandegen -)	baas - burgemeester - god - heer
bommelen	vallen
bonnetsjen	muts
bot	laars
bottiek	winkel
bouteren	kakken
brak	schelling (munt)
brieggade	bargoens van Zele
briellen	schijnen
bucht	volk - volkje
buik	vent
buis	dorst - drank
buisbalk	dronkaard
buiskinne	dronkaard
buizen	drinken - zuipen

bullen
bulst
bulten

dragen
bed
dragen

D

d'amme
debie

hesp
op (de wijn is op) - uit (gedaan) -
weg (er vandoor zijn)

deumerik
deumerik (langen -)

duisternis - nacht

deus

eeuwigheid

didder

twee

didderik

koud

dieperik

winter

dieperik (grandegen -)

gracht - kelder

dieperik (langen -)

hel

dieperikfondoësjje

eeuwigheid

doddeg

keldervenster

gek - losbandig - slecht - spijtig -
zonderling

doddegeit

losbandigheid - slechtheid

doeën

zetten

dokken

geven

dommelen

tuimelen

domst

klodden - lompen - vodden

dos

kleed - kleren

dosseflikker

kleermaker

dotteg

kwaad - lelijk - slecht

droan

wringen

droan (ou -)

zich neerzetten

dulten

brengen - leggen

dzjokken

geven

E

egel (nen -)

niets

eis

achterwerk - gat

eppelen

dansen - springen

erre

café - herberg

erterik

arduin - grond - kassei - steen -
vloer

F

fee

koffie

femmink

klodden (van vlas)

feun

haar (zn)

feuven

haren

fieëmdos

handschoen

fieëme

vinger

fieëmen

hand(en)

figgel

zaag

figgelen

zagen

flens

melk

fleur

gulden (munt)

fleure

bloem

fliep

neus

flikken

doen - eindigen - maken - nemen -
pakken

flikken (kieëweg -)

kussen - zoenen

flikkeren

dansen

flinker

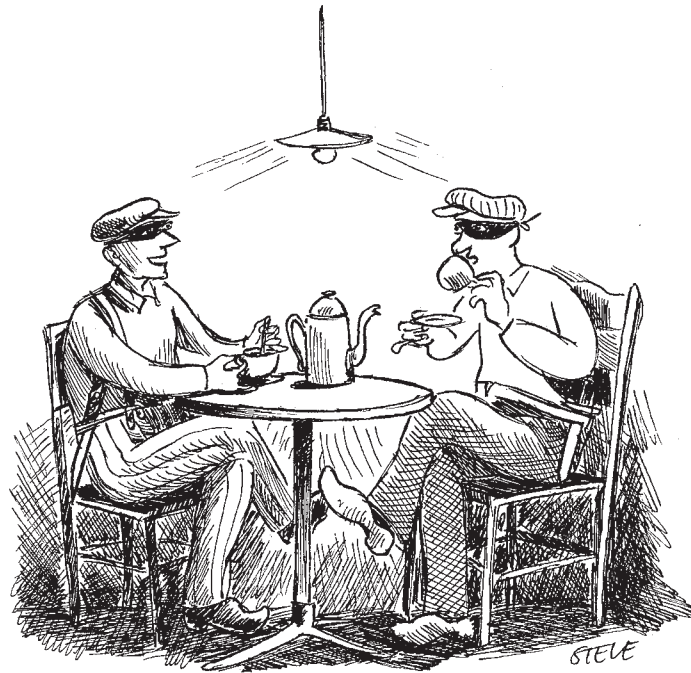
vinger

flokke

hemd

flossen

pissen - wateren

MIECHELS FOKT TREUVELEN BEI E SJOLLEKE LADDERDEDOEË.

foeë
foeëfokken
foezzelken
fok
fokkebol
fokkeg
fokken
fokker

weg (bn)
weggaan
borreltje
rijk
rijkaard
snel - spoedig
gaan - kunnen
leurder

fondoeësj
fopperik
forkerik
freiter
fret
fretten
frijre
froa
frulle
frullen

G

gepijp
gepreutel
geschoor
getoffeeren
getraffak
geule
geulke
gieëze

grandeg
grandeg fokken
grandege kieëte
grandege lichterik
grandege Perre
grandege ploemp
grandege mosse
grandegen bol
grandegen dieperik

venster
bok
vork
aardappel
eten (zn)
eten (ww)
broer
koud
lint
opschik

geschreeuw
gerucht
volk
gebeteren
werk
mond
kusje
jonge dochter - meid - meisje -
vrouw
groot
in verwachting zijn
kerk
zondag
God
zee
onze-lieve-vrouw
baas - burgemeeter - god - heer
hel

granderik
grannieëlen
grantmeeken
granze
grasseg
gravvieëlen
grazzjelle
grazzjellen
grenzje
griekse
groeëken

I
ieëven

J
janneg
jappen
jetste
jeuk
jok

K
kabbieëlen

kabbieëselken
kacht
kaddee
Kaits ('t -)

hemel
huilen
grootmoeder
boerderij - erf - schuur
vet
kakelen - kraaien
kraai
kraaien (ww)
schuur
luis
jongetje

haren

boos - kwaad
bijten
enkele
ook
kaas

spreken - verhalen - vertellen -
zeggen
verhaaltje - vertelseltje
acht (telw.)
aardappel
Frankrijk

kanteg	dadelijk - goed - jong - mooi - plezierig - seffens - veel
kantegeit	geluk
kantegst	oudst
kappen	beweren
kare	duur
karrotte	wortel
kasseeren	breken - instampen - vermorzelen
kavvalzje	paard
kazzjoelzje	frak - vest
kegen	negen (telw.)
kelf	elf (telw.)
kermoelzje	kermis
kerteg	dertig (telw.)
kes	zes (telw.)
kestien	zestien (telw.)
keven	zeven (telw.)
kiechten	slachten
kieëte	huis
kieëte (grandege -)	kerk
kieëtegetraffak	huiswerk
kieëtekoë	huisgezin
kieëweg	aardig - blij - gelukkig - graag - mooi - veel
kieëwege lichterik	goeie dag - hemel
kieëwege pas	goedkoop
kieëwegst	best
kieëwerik	vriend
kien	tien (telw.)
kier	vier (telw.)

kiets
kijf
kik
kikkebulst
kikken
kikpieren
kirteg
klakpielle
klakpielle van 't link
klamp
klankoart
kleieren
kleiten
kletserik
kleun
kleunen

klip
klipken
klits
klitserik
klonkoart
kneuvelen
knoeën
knul

knul zonder sjoerders
koeë
koes
koesmosse

jong
vijf (telw.)
dood
doodsbed
sterven
doodsteken
veertig (telw.)
geest
de geest van het kwaad
arm (zn)
bel
wijn
verliezen
tegenslag
klop - rammeling - slag
slaan (van een klok) - slagen -
vechten
fles - pot
vuurpot
jong - slecht
tegenspoed
glas
binden - houden - vastbinden
ondervinden - weten
jongen - kameraad - man - vriend -
zoon
blinde
aantal - bende - troep
duivel
duivelsvrouw - heks

koezzen (bijv nw)

kombjen

konverten

kopken

korrante

kosse

krei

kreuvelen

krie

kriebbelen

krip

kroukerik

kuchen

kunteg

kurt aan

kusselen

kwikken

L

ladderdedoeë

ladderik

laf

lammeren

langelepel

langerik

lens

leveeren

lichterik

lichterik (grandege -)

duivels

hoeveel

deken (beddegoed)

frank (munt)

koe

pachthoeve

drie (telw.)

leren

vlees

schrijven

glas - pot (bier of jenever)

noot

doen - hangen - liggen - staan -

zitten

twintig (telw.)

stil houden

verstijven

tellen

koffie

saus

log

betalen

haas

tong

ver - veraf

opstaan

dag - licht - zon

zondag

lichterik (kieëwege -)

lichteriks

liebber

liebberik

lieën

lieëperik

lijne

likkeren

link

linte

loens

loenslichterik

loenseg

loeter

loezze

loppen

loteren

luimen

luiren

M

maf

mallinger

mallingeren

mallingerkieëte

mallunk

mallunker

mandeeren

mandeering

marik

goeie dag - hemel

dagelijks

vrij

vrijheid

leiden

lepel

vrouw

ruiken

hard - kwaad - slecht

linnen

lelijk - slecht - vuil

maandag

bedorven - onsmakelijk

laat - uur

ei

laten - toelaten

bewegen

slapen

trekken

gek - zot (bijw.)

ziek

ziek zijn

ziekenhuis

molen

molenaar

zuiveren

ding - koffer - koterhaak - wieg

kat

marrelzje
marserik
massjoeffel
meken
melis
melis pelsje
mense
merserik
michelen
miechels
miechelze
mirrieteeren
moast kieëweg
moazen
moazerik
moddeeren
moelle
mol
mol kleunen
mollekleunder
mollen
mondeerink
monderik
monterik
monterikkeflikker
mosse
muffen

fles
gendarm - rijkswachter
dokter - mijnheer
mama - moeder
zak
strozak
maand
gendarm - rijkswachter
lachen
ik - mij
mijn (bez vnw)
verdienen
hou je goed - stel het wel - vaarwel
hebben - zijn
speurhond
doen - gaan (hoe gaat het) - zijn
mossel
dood
doodslaan
moordeneaar
sterven
kleren
wereld
horloge - klok - uurwerk
horlogemaker
vrouw
rieken - spotten - stinken

N

nekken	aangeven - nemen - steken (in de handen steken)
nen egel	niets
nichen	stelen
nijpen	steken - verbergen
noppe	niet
nosteren	bidden - lezen
nosterik	kerkboek - paternoster - rozenkrans - wet
nosterikken (viekes -)	geweten (nw)
nowwoar	nietwaar

O

oeërik	hooischelf
oeft	brood
oeft (blanken -)	wit brood
oefteflikker	bakker
oeftekieëte	kast - schapraai
opeluiren	opendoen - opentrekken - openzetten
operik	buiten - land - open veld
opnekken	opheffen
opperik	bende - hof - hoop - troep
outerik	bos
outeriksken	tak
overbommelen	overvallen

P

paf vjennen	berouw hebben - tot inkeer komen
-------------	----------------------------------

paie
pamperik
panderik
pardaf
parlapper
parlappersjacheleier
parnassen
pas
pas (kieëwege -)
passen
peken
pelsje
pelzje
perfunkel
permenteeren
peu
pezen
pezer
pezerkieëte
pezersvieëken
pieëve mi
pieëven
piep
pieper
pierebolle
pieren
pierreg
pierregeit
pierreggerik
pietsjang

land
brief - papier
hemel
koffie
paraplu
parapluverkoper
zingen
affaire - zaakje
goedkoop
kopen
vader
stro
solferstokken
teen
toelaten
bang - verlegen
stelen
dief
gevangenis
dievenleven
omgaan met
omgaan - steken
kind
babie - bussekind
speelman
spelen - steken
prettig
moedigheid
leute - plezier
beest - dier

pietsjoe
pietsjoekrie
pijpen
pjes
plaffonker
pleuren
ploemp
ploemp (grandege -)
ploempen
ploempschroffe
ploempslinger
poen
poets
pommerik
poppelen
porren
porten
porterik
porterik (grandege)
possje
pover
preit
preiterei
preutelen
priemmen
prul
putterik

R

rank

230

varken
spek - varkensvlees
blaffen - schreeuwen - wenen
stuk
parket - plaket
wenen
water
zee
regenen
waterhoen
paling
geld
koffie - koffiepot
appel
koken - zieden
brengen
dragen
deur
poort
zak (van een jas)
arm
pastoor - priester
pastorij
rammelen
afsnijden - snijden
gepraat
graf - put

mager - slecht

ranken
res (bijw)
ritsen

ritserik
roebbeldeboebbelen

vragen
net - pas
lopen - spoelen - springen -
vluchten - weggaan
straat
donderen

DEN BUISBALK STUIPT
ROEË IN NE KLONKOART.

roeë
romperik
ronderik
ruft
rufteflukkere
rufteg
ruften
rufterik
ruuftienne

S

sangerik
schaffekrie
schavvieële
schoeën
schoenkelen
schoft ou !
schoften
schonkelen
schrans
schransen
schreir
schroeppen
schroepper
schroffe
schroffekrie
schroffer
see
sek
sichten

bier
lichaam - lijf
ring
vuur
kachel - oven - stoof
heet - warm
aansteken (kachel) - stoken
zomer
schouw

hart
schapevlees
bord - teljoor
vluchten
lachen - spotten - verheugen
hoort! - kijk ! - zie !
bemerken
wiegen
honger
eten (ww) - ontbijten
been (ledemaat) - pas - stap
grijpen - stelen
dief
hen
kippenvel - kippenvlees
haan
duur
droog
sedert

sijne	ja - zeker
sijvies	ja - zeker
sjachelasse	verkoopster
sjachelen	verkopen - verpassen
sjachelink	verkoop - koopwaar
sjaf	pap
sjaffer	hout
sjamfoetters	gerecht - politie
sjandelle	olielamp
sjank	kerk
sjanken	huwen - trouwen
sjankendeumerik	huwelijksnacht
sjankerik	huwelijk
sjanksken	kapel
sjanterik	gendarm - rijkswacht
sjanzjeeren	veranderen - wisselen
sjarrette	kruiwagen
sjassen	verjagen
sjaver	lucifer
sjeuvel	hoed
sjeuvelflikker	hoedenmaker
sjievver	soldaat
sjoerder	oog
sjoeren	kijken - zien
sjoevver	balk
sjolleken	kopje - tas
sjouver	mutsaard
slippen	begroeten - groeten - schelen - steken - toezenden - wensen
slonse	pantoffel

smerl
smessen
smibbel
smiekse
smoellement
smoezzen
snaps
snekker
sniekken
sniekkersbol
snukken
snul
sonker
spannen
speten
splent
splenterbol
spreifieëste
sprein
spreiink
spreir
stekerik
steun
steupen
stikken
stranke
strempe
stroeëte
stuipen
sukken

tabak
roken
honger
boter
mond
zwijgen
jenever
zakdoek
weven
weversbaas
geven
dronken
mager
zien
spijten
geld
rijkaard
huwelijksfeest
huwen - trouwen
huwelijk
vrijer
doorn
balk - knuppel - paal - staaf
geven - ingieten - inschenken
sterven
straat
kous
keel
geven - ingieten - inschenken
kraken

T

terterik	hoefslag (van een paard) - voet
tiette dokken	de borst geven
tippelen	gaan - lopen
tof	goed
toffer	beter
tofferen	beteren
tossen	vloeken
tossenen	zweren
traffakken	werken
traffakker	arbeider
traffakmosse	werkvrouw
tranke	hoer
trankekieëte	bordeel
trasser	bedelaar
travvalterik	trap
trederik	klomp - schoen
treiter	aardappel
trek (nen - slippen oan)	de brui geven aan
treuvelen	praten - spreken- vertellen
treuvelen (ou -)	biechten - zijn biecht spreken
treuvelzitterik	biechtstoel
troas	drie (telw.)
troeten	stakker - sukkelaar
trui	broek
tsjeu	varken
tsjuutten	varken
twent	terwijl

U

uegerik
uiven
urren

de lucht - zolder
hond
pijp

V

valleize
verbulten
verluimen
verpassen
verpleinen
verploempen
verspleiten
versteunen
vertossent
vieken (nw)
viellazzje
viet
vijle
vijlen

gemeente
verdragen
verliezen
verhuren - verkopen
verliezen
verdrinken
verkwisten
begrijpen - verstaan
vervloekt
leven
dorp
gauw - vlug
stad
spelen - spinnen - "drollen" (vlas
spinnen)
boterham
rap - spoedig - vlug
komen
roepen
schieten
geweer
drinken
vogel
snijden

vinne
vittig
vjennen
vlammen
vlassen
vlasserik
vlekken
vlieggerik
vliemmen

vliemmerik
voeë (nw + bijw)
voeëflikken
voeëfokken
vourik

mes
baan - weg
wegnemen
weggaan
kalf

^ VUIST BEI DE ZWERTERIK IN DE GRANDEGEN DIEPERIK.

vuispamperik
vuizen
vuizer
vuizerik

vuurbrief
branden
brandstichter - pyromaan
vuur

W

wietten

stuiver

Z

zeup

winst

zitterik

stoel

zjap (de - moazen)

gelegenheid (de gelegenheid hebben)

zuipen

verdienen - winnen

zwerten

zwart brood

zwerterik

duivel

zwummerik

vis

Al Lank Aa dankt !

Dit boek werd mogelijk gemaakt door de steun van

DE BUS Brouwerij bvba

DE LANGE W. Zakenkantoor bvba

DERO CONSTRUCT nv

FAMGLAS nv

GEERINCK Luc nv

GEMEENTEBESTUUR Zele

INTERVOMMUNALE D.D.S. cv

JURI nv

RAEMDONCK PVC Ramen nv

RUBBENS Gebroeders bvba

VAGENENDE Luc

VERHOFSTE Metaalconstructies gcv